

Дунаєвецька районна рада, Дунаєвецька райдержадміністрація,
Дунаєвецька міська рада, Дунаєвецька районна бібліотека
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка Наукова
бібліотека, Центр дослідження історії Поділля
Хмельницька обласна організація Національної спілки краєзнавців України

Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій

Збірник науково-краєзнавчих праць

Випуск V

За матеріалами всеукраїнської науково-краєзнавчої конференції «Дунаєвеччина
в контексті історії України»,
присвяченої 610-ій річниці першої письмової згадки про
Дунаївці і 90-річчю утворення Дунаєвецького району
20 вересня 2013 р.

УДК 94(477.43)(082)
ББК 63.3(4УКР-4ХМЕ)6
Д83

Редакційна колегія:

Баженов Л.В., доктор історичних наук, професор
Брицький П.П., доктор історичних наук, професор
Завальнюк О.М., доктор історичних наук, професор
Копилов С.А., доктор історичних наук, професор
Конет І.М., доктор фізико-математичних наук, професор
Кучерявий Ю.В., голова Дунаєвецької райдержадміністрації
Панасевич Т.В., голова Дунаєвецької районної ради
Прокопчук В.С., доктор історичних наук, професор (голова)
Прокопчук Т.К., директор Дунаєвецької районної бібліотеки
Рибак І.В., кандидат історичних наук, професор
Телячий Ю.В., кандидат історичних наук, доцент

Рецензенти:

Баженова С. Е., доктор історичних наук, професор (м. Кам'янець-Подільський)
Гальчак С. Д., доктор історичних наук, професор (м. Вінниця)

*Друкується за рішенням вченої ради Центру дослідження історії Поділля Інституту історії України НАН України при Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка
(протокол № 3, від 15.03. 2013 р.)*

Д83 *Дунаєвеччина очима дослідників, учасників і свідків історичних подій: збірник науково-краєзнавчих праць // [редкол.: Прокопчук В.С. (голова) та ін.]. – Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2013. – Вип. 5. – 648 с.: іл.*

ISBN 978-617-620-085-7

Науково-краєзнавчий збірник вмістив 94 краєзнавчих матеріали з історії Дунаєвеччини, що в Хмельницькій області, охопивши доісторичний період, давню, нову й новітню історію мікрорегіону. Значна кількість науково-краєзнавчих праць стосується розвитку освіти, охорони здоров'я, культури і персоналій.

**УДК 94(477.43)(082)
ББК 63.3(4УКР-4ХМЕ)6**

ISBN 978-617-620-085-7

©Центр дослідження історії Поділля, 2013

*В.В.Дячок, О.Я.Дячок,
м. Хмельницький*

МІСТЕЧКО ДУНАЇВЦІ В ТОПОГРАФІЧНОМУ І КАМЕРАЛЬНОМУ ОПИСІ УШИЦЬКОГО ПОВІТУ 1797 РОКУ

Стаття присвячена введенню до наукового обігу уривка камерального і топографічного опису Ушицького повіту Подільської губернії 1797 року, який стосується Дунаївців. Демонструються інформативні можливості джерела щодо вивчення соціально-економічних, демографічних та етно-конфесійних особливостей розвитку Дунаївців в зазначений період.

Ключові слова: Дунаївці, Ушицький повіт, камеральний, топографічний опис.

Одним із важливих напрямків розвитку вітчизняної історичної науки є розширення джерельної бази досліджень шляхом уведення до наукового обігу невідомих або маловідомих історичних джерел, а також вивчення їх інформаційного потенціалу. Особливою групою історичних джерел, які дозволяють дослідити різноманітні аспекти соціально-економічного, демографічного та культурного розвитку Поділля й окремих поселень краю кінця XVIII – початку XIX ст., є описово-статистичні документи, серед яких важливе місце належить камеральним та топографічним описам Подільської губернії.

Доводиться констатувати той факт, що топографічні й камеральні описи Подільської губернії лише останнім часом стали предметом наукових зацікавлень з боку дослідників [16-19; 20; 21; 24]. Як історичне джерело описи Подільської губернії подекуди використовуються в дослідженнях соціально-економічних проблем, історичної географії, демографії, етнографії, топоніміки, топографії тощо. Разом з тим цілий ряд описів Подільської губернії, особливо камеральні та топографічні описи існуючих на кінець XVIII – початок XIX ст. поселень, що містять значний фактичний матеріал про природно-географічні умови, економічний розвиток, демографічну ситуацію, соціальний і національний склад, життя, побут, культуру і звичаї населення краю, досі залишається поза увагою дослідників. Значною мірою це пояснюється тим, що переважна більшість описів Подільської губернії досі не видано.

Структура описів включає природно-географічні, економічні, демографічні показники кожного окремо взятого поселення, інформацію про його власника, кількість населення, види господарювання, побутові умови

життя, пам'ятки історії та культури тощо. У зв'язку із цим не можна не погодитись з думкою С. Макарчука, що дана група документів є надзвичайно важливим історичним джерелом до вивчення українського суспільства кінця XVIII – початку XIX століття в різних вимірах [23, с. 221].

Підготовка і виконання описів Подільської губернії у 90-х рр. XVIII ст. – на початку XIX ст. передбачала обстеження території губернії, повітів і кожного поселення. Збирання інформації відбувалося безпосередньо на місцях згідно спеціально розроблених програм та інструкцій. Цю роботу, а також впорядкування текстів описів здійснювали губернські та повітові землеміри, повітові справники, освічені чиновники губернії.

Описи Подільської губернії мають високий ступінь вірогідності в зв'язку з прагнення імперського уряду мати точні й змістовні відомості про інкорпоровані території з метою їх подальшого практичного використання, тому в процесі їх підготовки успішно поєднувалися анкетний та експедиційний методи збирання матеріалів, використання широкої документальної бази, залучення до підготовки описів освічених і компетентних урядовців, постійний контроль з боку місцевої адміністрації. Описи поселень Подільської губернії є репрезентативним корпусом джерел, які містять докладну інформацію про природно-географічні умови, економічний розвиток краю, демографічну ситуацію, соціальний склад населення, його заняття, побут, культуру та звичаї, забудову населених пунктів, архітектурні й археологічні старожитності. Використання цих пам'яток разом з іншими описово-статистичними джерелами дає можливість порівняльного аналізу та вивчення соціально-економічних явищ у динаміці.

Хронологічно дана група джерел охоплює період з 1797 до 1812 років. Вона виникла в результаті діяльності чиновників-землемірів, які, виходячи із поставлених перед ними завдань, в процесі загальноімперського проекту здійснили обстеження новоприєднаних після II і III поділів Речі Посполитої територій українського Правобережжя.

На даний час виявлено місцезнаходження дев'яти з дванадцяти описів повітів Подільської губернії: Балтського, Брацлавського, Вінницького, Кам'янецького, Літинського, Летичівського, Проскурівського, Ушицького та Могилівського – в Державному архіві Хмельницької області [1-13], а також ще трьох – Брацлавського, Вінницького та Ямпільського повітів – в Російському державному історичному архіві в Санкт-Петербурзі [14; 15; 17; 22, с.374]. Топографічних описів двох повітів – Гайсинського і Ольгопільського – досі не виявлено.

Що стосується описів Ушицького повіту, до складу якого входили Дунаївці, то нами виявлено короткий чернетковий варіант, який має обсяг 62 аркушів із виправленою на титулці датою – 1797 роком [13], що має назву: «Подольской губернской чертежной описание уезда Ушицкого». Враховуючи палеографічні особливості почерку, яким написаний текст описів (зокрема, написання надрядкових літер на кінці слів, своєрідне вітнுவате написання букв, характерне, принаймні, для діловодної документації II пол. XVIII - поч. XIX ст., відсутність єдиних правил правопису: злите написання окремих слів і роздільне – слів, що повинні писатися зливо тощо), а також зіставлення змісту текстів 13 описів різних повітів Подільської губернії, можна зробити висновок, що опис створено в кінці XVIII ст.

В описі Дунаївців першорядне місце приділяється обстеженню промислово-економічного становища міста. Крім того, опис містечка Дунаївців містить дані про його природно-географічне розташування, стан господарських будівель, храмів та інших культових споруд, подаються статистичні дані про етно-конфесійну та станову приналежність мешканців, згадуються існуючі на той час ремісничі професії (а також чисельність їх представників у Дунаївцях) та цеховий поділ серед ремісників.

Принагідно слід згадати, що реформування російського правопису до сучасного вигляду розпочалося у XVIII столітті (з'явилися знаки пунктуації: крапка, кома, двокрапка, а пізніше – крапка з комою), тому на кінець XVIII - початок XIX століття мало хто з місцевих чиновників міг писати без граматичних помилок з погляду сучасного читача. Отже, зміст деяких частин тексту не завжди легко зрозуміти саме через брак пунктуації. Для полегшення прочитання тексту документа пунктуація змінена у відповідності до сучасних вимог. Нарешті, ще однією характерною особливістю правопису XVIII – поч. XX століття є вживання літер: “і” – так зване в російській мові “і коротке” або “десятеричне” (остання назва походить з того, що цією літерою позначали цифру 10); “Ъ” – “ять”, в словах читається, як звук “є”; а також “Ь” – твердий знак, який писався в кінці всіх слів, що закінчувалися приголосною. При публікації тексту документу “і” замінена на “и”, твердий знак “Ъ” зовсім випускається, а букву “ять” замінено на “е”. Не усталеною є також форма написання часток з іншими частинами речення, тому в тексті зустрічаємо злите написання слів – “ималое”, “итолько”, “свладельца” і т. п., і навпаки, роздільне – слів, які за сучасними правилами пишуться з'єднано: “от логими” тощо.

Певною мірою в ній зафіксувалася й особливість української вимови, яку

автори описів намагалися русифікувати, адаптуючи деякі слова місцевого походження до російського звучання. Відсутні окремі слова і літери, а також деякі непрочитані слова подаються нами у квадратних дужках.

З метою широкого використання інформативних можливостей даного виду документів, на наше переконання, необхідна суцільна археографічна публікація всього корпусу джерел, яка, без сумніву, буде сприяти підвищенню ступеню доказовості та вірогідності конкретно-історичних і особливо краєзнавчих праць з історії міст і сіл колишньої Подільської губернії. Відтак наша стаття, сподіваємось, запровадженням до наукового обігу опису Дунаївців і демонстрацією інформаційного потенціалу даного виду джерел надасть поштовх для подальшого вивчення та подальшого використання їх у краєзнавчих дослідженнях.

Список використаних джерел та літератури:

1. Державний архів Хмельницької області, ф. 115. Подільська креслярня, оп. 1, спр. 4.
2. Там само, спр. 5.
3. Там само, спр. 6.
4. Там само, спр. 8.
5. Там само, спр. 9.
6. Там само, спр. 11.
7. Там само, спр. 12.
8. Там само, спр. 13.
9. Там само, оп2, спр. 2.
10. Там само, спр. 4.
11. Там само, спр. 6.
12. Там само, спр. 109.
13. Там само, спр. 215.
14. Российский государственный военно-исторический архив в Москве. – Фонд Военно-Ученого архива, д. 18653.
15. Российский государственный исторический архив в Санкт-Петербурге, ф. 1350 Межевой департамент, оп. 312, д. 216.
16. Бондаренко І.В. Топографічні описи України кінця XVIII – початку XIX ст. (Проблема атрибуції та інформативної репрезентативності джерел): автореф. дис. ... канд. іст. наук. – Дніпропетровськ, 2003. – 20 с.
17. Бондаренко І.В. Соціально-економічний розвиток Подільської губернії наприкінці XVIII – на початку XIX ст. (за матеріалами топографічних та камеральних описів) // Історія України: маловідомі імена, події, факти. – Донецьк, 2001. – Вип.16. – С.215-221.

18. Дячок В. Меджибіж і його передмістя в камеральному та топографічному описі Летичівського повіту Подільської губернії кінця XVIII-XIX століття // Науковий вісник «Межибіж»: матер. другої наук. конф. «Стародавній Меджибіж в історико-культурній спадщині України». – Хмельницький: Мельник А.А., 2009. – Ч.І.– С. 241-255.

19. Дячок В. В. Місто Бар та його передмістя в камеральному та топографічному описі Могилівського повіту Подільської губернії кінця XVIII-XIX століття / В. В. Дячок, О. Я. Дячок // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. – Вінниця, 2011. – С. 277-280. – (Серія: Історія: вип. 19).

20. Єсюнін С. Камеральний і топографічний опис Проскурова і ключа Плоскирівського // Наукові записки: зб. праць молодих вчених та аспірантів Ін-ту укр. археогр. та джерелозн. ім. М.С.Грушевського НАН України. – К.; Хмельницький, 2006. – Т.14. – С.89-112.

21. Карачківський М. Опис Поділля з 1819 року В.Рудлицького (до історії Поділля початку XIX в.) // Записки історично-філологічного відділу. – К., 1927. – Кн. XVII. – С. 96-111.

22. Крикун М. Кількість і структура поселень Подільського воєводства в першій половині XVII століття // Записки Наукового товариства імені Шевченка: Праці іст.-філолог. секції. – Т. ССXLIII. – С. 374-521.

23. Макарчук С. Писемні джерела з історії України: курс лекцій. – Львів: Світ, 1999. – 352 с.

24. Описи Подільської губернії (1800 та 1819 рр.) / упоряд., передмова та коментарі Ю.Земського, В.Дячка. – Хмельницький: ХНУ, 2005. – 106 с.

25. Словар Української мови / упоряди. з додатком власного матер. Борис Грінченко: У 4 томах / НАН України, Ін-т укр. мови. – К.: Наук. думка, 1996-1997(репринт).

Додаток

Витяг з камерального та топографічного опису Ушицького повіту

Подільської губернії про містечко Дунаївці за 1797 рік:

№ 143. Местечко Дунаевцы, владение старостины с Чацких графини Красинской¹

	Дворов		обитателей	
	каменн ых	деревянн ых	мужеск а	женск а
<i>шляхты</i>	-	9	15	14
<i>подданных</i>	-	69	144	143
<i>немцев²</i>	6			
<i>евреев</i>	3	220	233	217

Местечко Дунаевцы настоящее принадлежит малолетнему Винцентию Красинскому³. Положение свое имеет на пологом косогоре, простирается по оному с полверсты на речку Тернаву по левой стороне. Строения в оном отчасти регулярное⁴, а отчасти не регулярное. Въезд в оное по большой дороге из Минковец и Солодковец – под гору, а из Каменца – на гору. Из Тыннова⁵ и Зеленче⁶ – через реку Тернаву. В оном местечке строение костела каменное, капуцинский, построенный Станиславом Подольским воеводою Познаньским на предместии Дунаевецком, называемом Могилевкою. Места занимает окружности 469 локтей, алтарей⁷ в оном шесть, главный алтарь – Пречистой Девы, 2-й – С[вятого] Франциска, 3-й – С[вятого] Антония, 4-й – С[вятого] Феликса, 5-й – С[вятого] Каэтана, 6-й – малый алтарик Пана Езуса.

При костеле кляштор каменный, по коем построенный в два этажа: в 1-й линии внизу форта гостиная и две горницы для подорожных; 2-я линия – в ней столовая, канапа, кухня, кладовая; 3-я линия – равная первой, имеет в себе училище молодых монахов, и для шитья разных вещей, также и маленькая кладовая. Вверху 1-й линии есть 6 келий, из коих 2 – о двух покоях; во 2-й линии есть восемь келий, библиотека и нужное место для наук; на 3-й линии есть 9 келий и еще 3, но к житию не способны.

Под кляштором есть 5 погребов, из коих две по 9 локтей⁸ длины, а три по 5 [локтей] длины и по 5-ть ширины. В костеле живопись хорошая, а также и архитектура. По[д] костелом есть два погреба, где хоронят монахов. На дворе есть сад с плодовитыми деревьями, также на дворе разные службы и сарай для хозяйства.

Другой костел святских ксен[д]зов, в нем церковников 2 человека, [он] каменный посредственной архитектуры, по фундушу⁹ имеет часть местечка, называемую «Юридикую»¹⁰, как обыкновенно оные принадлежащие в местечке к костелам части называются, и село Демьянковцы. В прочем, для жительства пробоща и викария (имеется – *В.Д., О.Д.*) хороший двор каменный с хозяйственными заведениями и службами.

Церковь деревянная, праздник бывает на С[вятого] Архангела Михаила¹¹, иконостас и колокольня есть, а также домик для священника и домик церковный. Есть также два дома каменных, из коих в одном живет эконо, а в другом трактир. Содержит /.../ лавок деревянных сорок и одна, товары в которых нижеследующие: сукно, кисея¹², миткали¹³, платки, разные шелковые материи, посуда разная, стекло, чай, кофий, сахар, серак¹⁴, вино Волоское¹⁵, табак, трубки и прочие мелочные товары.

Между евреями есть купцов 3-й гильдии – 6 и приказчиков – 6, ремесленники: лавочников – тридцать, шинкарей – 40, портных – 20, сыромятников¹⁶ – восемь, сапожников – четыре, шмуклеров¹⁷ – 3, медников¹⁸ и серебряников¹⁹ – пятеро, хлебников²⁰ – 10, цирюл[ь]ников²¹ – 4, водовозов – 12, работников – 16, мясников – 5, стекол[ь]щиков – 2, школьников²² – четыре, вдов – 42, и бедных без хлеба и всякого состояния – 16. Между поляками же есть разные цехи и довольно хорошие мастеровые, которые имеют свои цехи, как то: сапожники, портные, столяры, кушницы и ткачи. В местечке есть две мельницы, каждая о 4-х поставах, одна подсобойная²³, а другая мелет водою из ящика на англійский манер. Можно достать и самую лучшую марамонскую²⁴ муку. За перемолот пшеницы на марамоновскую муку берут в скарб по 4 злотых²⁵. Обе мельницы каменные, каждая о двух этажах, в нижнем – лари²⁶ и камни – в среднем коше, а в верхнем гладкие полена, котором против всякого коша есть скважина, через которую хлеб разный сыплется, так что ни одно зерно пропасть не может.

(Держархів Хмельницької області, ф. 115, оп. 1, спр. 13, арк. 8 зв.-10 зв.)

Примітки:

1. Антоніна Красінська (в дівоцтві Чацька) (1756–1834), дружина плоцького старости, ротмістра кавалерії Яна Красінського (1756-1790). Після придбання Дунаївців подружжя тривалий час тут проживало. Ян запросив у свої подільські володіння німців-колоністів, які б мали займатися ремеслами та сільським господарством.
2. В документі кількість німців-колоністів не зазначена.
3. Вінцентій Красінський (1782 – 1858), його батьками якого були плоцький староста Ян Красінський та Антоніна Красінська. Після смерті батька Дунаївці, а можливо й інші поселення Дунаєвецького ключа, були записані Антоніною на старшого сина Вінцентія. За традицією XVIII – I половини XIX ст. «малолітнім» вважався хлопець, який не досягнув 18 років. Згадане означення щодо Вінцентія, враховуючи час створення «Опису» (1797 рік), цілком виправдане, адже йому на той час виповнилося лише 15 років. Проте, після активної військової кар'єри і призначення В. Красінського ад'ютантом Олександра I Антоніна Красінська 1819 року записує цей маєток на свого семирічного онука Зигмунта Красінського (1812-1859), сина Вікентія, майбутнього польського поета, письменника та драматурга. Однак з невідомих причин 1826 року вона переписує маєток знову на сина Вінцентія.
4. В тексті написано «легулярные».
5. В тексті написано «Тыннова».

6. В тексті написано «Зелинчева».
7. В тексті «олтарей». Алтар (лат. високий жертovníк) - східна, головна частина храму, в якій знаходиться престол.
8. Лікоть в Росії – міра довжини, що відповідала приблизно довжині ліктьової кістки і дорівнювала 455-475 мм.
9. Фундуш – грошові засоби, виділені приватною особою (фундатором) на певну мету (благодійну, релігійну, культурну тощо), найчастіше на потреби костелу чи монастиря.
10. Юридики – адміністративно-незалежні, відокремлені частини міст і передмість, на які не поширювалася адміністративна і судова влада місцевого самоврядування. Зазвичай такі території належали великим магнатам-поміщикам або монастирям, з часом стаючи центрами ремісництва і торгівлі. Виникли в Західній Європі в XV столітті як результат примусового переселення кріпаків на панські й монастирські землі чи добровільного переселення городян на них. Поміщик отримував ділянки землі в міських межах або в передмістях. Ця власність випадала з-під контролю королівського і міського управління. У Великому князівстві Литовському нерідко панські передмістя набували характеру містечок з власними формами самоврядування.
11. Свято Архангела Михаїла припадає на 8.11. за ст.ст. (21.11. за н.ст.).
12. Серпанок (кисея – рос.) – надзвичайно легка, тонка і прозора бавовняна тканина з полотняними переплетіннями, в якій нитки основи попарно перехрещуються між собою. Призначається головним чином для дамського туалету, а також використовується для драпірування, фіранок тощо.
13. Міткаль – бавовняна тканина полотняного переплетіння з досить товстих ниток невибіленої пряжі, як правило, сіруватого відтінку. В кінці XVIII – початку XIX ст. міткаль називали ненабивним ситцем. Використовували міткаль для перетягування меблів та виготовлення одягу.
14. Серак – вид швейцарського плавленого сиру.
15. Волоське вино – мається на узаві Румунські або молдавські вина.
16. Спеціаліст з вичинки сиром'ятних шкір.
17. Шмуклер або пасомонник, позументники – майстри, які виготовляли гаптовані сріблом або позолотою стрічки для оздоблення одягу. Крім того ці ремісники виготовляли шнури, кисті, бахроми.
18. Мідник, мідяник або котляр – ремісник, який виготовляв чи ремонтував мідний посуд, котли, самовари або інші мідні вироби.
19. Майстер, який займається срібленням речей і карбуванням срібла.
20. Хлібник – той, хто пік і продавав хліб.
21. Цирюльник – перукар, але й особа, що надавала певні види хірургічної допомоги, лікувала рани, переломи кісток, вправляла вивихи, робила деякі операції, іноді навіть видаляла камені з

- сечового міхура, оперувала грижу, робила ампутації кінцівок, а також виготовляла масті, порошок, видаляла зуби, пускала кров, ставила банки тощо.
22. Шкільник на їдиш означає утримувача синагоги або служку в синагозі. Поява цього значення пов'язане з тим, що, аналогічно слову shul на їдиш, школа означала у слов'янських мовах і школу (у сучасному розумінні цього слова), і синагогу.
 23. Підсобійний млин – підливний, ґрунтовий, підточний; протилежний наливному.
 24. Марамонське борошно – походить від бессарабського села Марамонівка (тепер Дрокіївський район Республіки Молдова), яке знаходилося на кордоні з Подільською губернією й славилося високої якості борошном.
 25. 1 польський злотий в кінці XVIII – I половині XIX століття = 15 російським копійкам.
 26. Лари – засіки, скрині або ящики для зерна.

*В. В. Дячок,
м. Хмельницький*

**УСТИМ КАРМАНЮК (КАРМАЛЮК)
НА ТЕРЕНАХ ДУНАЄВЕЧЧИНИ У СВІТЛІ
ПИСЕМНИХ І ФОЛЬКЛОРНИХ ДЖЕРЕЛ:
ВИГАДКИ ТА РЕАЛЬНІСТЬ**

У статті на підставі архівних документів уточнюються реальні обставини перебування та характер дій відомого подільського розбійника Устима Карманюка (Кармалюка) на теренах Дунаєвеччини. Спростовуються існуючі в літературній, історіографічній та фольклорній традиції твердження про антипоміщицький, соціально орієнтований, визвольний характер діяльності У.Карманюка та його спільників, взаємини ватажка з К.Мархоцьким.

Ключові слова: *Ушицький повіт, Дунаєвеччина, Устим Карманюк, літературно-історіографічний міф, легенди, спільники, потерпілі, свідки.*

Серед історичних постатей України першої половини XIX ст. Устим Карманюк (саме таким є правильне написання прізвища згідно метричних книг Головчинецької уніатської Свято-Покровської церкви Летичівського повіту Подільського воєводства, згодом Літинського повіту Подільської

ЗМІСТ

Розділ І. Дунаївцям – 610, Дунаєвецькому району – 90

Гавришко В.Д. Край героїчного минулого та історичних постатей

Кучерявий Ю.В. На шляху розбудови незалежної України

Панасевич Т.В. На засадах місцевого самоврядування

Небельський С.Б. Історичний поступ рідного міста

Баженов Л.В. Краєзнавчий поступ Дунаєвеччини

Чорнобривий В.М., Чорнобривий П.М. Професор Чорнобривий М.П.: до 95-річчя від дня народження

Прокопчук В.С. Постаті в охороні здоров'я

Розділ II. Давня історія краю та археології

Гуцал А.Ф. Матеріали археологічних розвідок ранньоскіфського поселення в с. Сивороги та городища Маліївці

Саввов Р.В. Скарб монет XIV ст. з-під Смотрича

Долінська І.О. Археологічні дослідження на території Дунаєвецького району починаючи з 1950-х років

Гуцал В.А. Участь професора І.Винокура у краєзнавчому русі на Дунаєвеччині

Григоренко О.П. Володимир Анатолійович Захар'єв – археолог Поділля, дослідник Миньковецької держави, краєзнавець-популяризатор

Будяй В.Г. Дунаєвеччина: події та особи (XIV – 20-ті рр. XX ст.)

Осецький Й.П. Ознаки збереження індоєвропейських назв місцевостей у Дунаєвецькому районі нащадками древнього автохтонного населення краю

Ігнатієв І.П. Стародавні екологічні райони на теренах Дунаєвеччини як підсумок неолітичної економічної революції (VI-III тис. до н. е.): системний аналіз

Розділ III. Нова історія

Радомський В.Д. «Степові орли»: героїка козацької доби

Дячок В.В., Дячок О.Я. Містечко Дунаївці в топографічному і камеральному

описі Летичівського повіту 1797 року

Дячок В.В. Дії Устима Карманюка (Кармалюка) на теренах Ушицького повіту Подільської губернії

Островий В.М. З історії життя німецьких колоністів на Поділлі

Валяровська Л.П. Розвиток цехового ремесла на Поділлі

Захар'єв В.А. Заповіт Ігнація Сцібор-Мархоцького

Мазур Л.В. Маків з найдавніших часів до 1917 року

Мороз В.С., Мороз В.С. Альфред Журовський – останній власник Макова

Кароєва (Соломонова) Т.Р. Книгодрукування в Миньківцях Подільської губернії наприкінці XVIII – першої третини XIX ст.

Аргатюк С.С., Захар'єв В.А. Кредитна допоміжна каса поміщика Віктора Скибневського кінця 50-початку 60-х років XIX століття

Глушковецький А.Л., Федьков О.М. Власник Дунаївців Василь Степанович Завойко у суспільно-політичному житті Подільської губернії початку XX ст.

Решетченко Д.В. Особливості чорносотенного руху на Поділлі та Дунаєвщині (1905-1907 рр.).

Сохацька Є.І. Т.Г. Шевченко в житті Олімпіади Пашенко (1879-1972рр.): до проблеми національної самоідентифікації

Розділ IV. Дунаєвщина в період національно-визвольних змагань (1917-1920 рр.)

Галатир В. В. Державотворчий процес на Дунаєвщині в добу гетьманату П. Скоропадського

Горбатюк В. І. Військова юнацька школа армії УНР у Смотричі

Прокончук В.С. В.А. Сочинський – видатний діяч Подільської «Просвіти»

Феодосьєв С.М. Степан Риндик і Кам'янець-Подільське видавництво «Дністер»

Телячий Ю.В. Лисичанин Григорій Онуфрійчук – старшина армії УНР, педагог, жертва сталінських репресій

Красносілецький Д.П. Антибільшовицький рух повстанських загонів на Дунаєвщині 1922 року

Розділ V. Дунаєвеччина в радянські часи

Брицький П.П. Демографічні, соціальні, моральні і психологічні наслідки голодоморів в Україні у XX ст.

Островий В.М. Селянське повстання 1931 р. на Дунаєвеччині

Михайлик А.О. Ідея незалежної Української держави в антиколгоспних виступах жителів Дунаєвецького району (кінець 20-х – початок 30-х рр. XX ст.)

Іваневич Л.А. Голодомор 1932-1933 рр. на Дунаєвеччині в спогадах Тетяни Трембіцької

Данилюк Л. М. «Отримав листа од дорогого друга свого...»

Нестеренко В.А. Кримінальна справа ксьондза Антона Матушевича як джерело вивчення історії римо-католицької церкви на Поділлі

Прокопова Л. Д. Небесна професія полковника Ф.М. Рогульського

Мицінська Т. П. Фронтові сторінки Миколи Магери

Хоптяр Ю.А., Хоптяр А.Ю. Стан освіти на Поділлі в період нацистської окупації (на матеріалах Дунаєвецького району 1941-1944 рр.)

Куверіна А. П. Освіта і культура на Дунаєвеччині в період нацистської окупації (1941-1944)

Горин М.П. Звірства окупантів на Дунаєвеччині в 1941-1944 рр.

Прокопчук В.С. Трудящі Дунаєвеччини – фронту (1941 – 1945 рр.)

Дзьоник В.В. Поховання періоду Великої Вітчизняної війни 1941-1945 рр. на території Дунаєвецького району

Роздобудько А.Г. Електронні сайти «Мемориал» та «Подвиг народа» – важливе джерело інформації про наших співвітчизників – фронтовиків

Топольницький В.К. Участь моєї родини у Великій Вітчизняній війні

Майнгардт – Гоголь Н.М. Моя родина в історії Дунаєвеччини

Стецюк О.Є. Мефодій Ковальчук та його роль в історії села Чаньків

Гурська Н.Б. Віктор Петрович Нижанківський у спогадах земляків

Розділ VI. У добу незалежності

Рибак І. В. Сільські поселення Дунаєвеччини: соціально – економічні процеси на зламі двох століть 1941 – 2012 рр.

Скворцова І.А. Дунаєвеччина в добу незалежності України: здобутки, проблеми та труднощі розвитку

Ліфантій Р.В. Уродженці Дунаєвеччини в міжнародній громадській організації «Земляцтво Хмельниччина»

Розділ VII. Освіта, наука, культура і медицина

Старенький І. О., Крик Н. В. Розвиток освіти на Дунаєвеччині в 70-х рр. ХХ ст.

Завальнюк О.М. Український історик В.С.Прокопчук про минувшину і сьогодення Дунаєвеччини

Гавришук А.П. Уродженці Дунаєвеччини – науково-педагогічні працівники Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Бойко Т. Краєзнавча робота в Шатавському НВК«ЗОШ I – II ступенів, колегіум»

Олійник С.В. Л.М. Дунець – науковець і педагог, психолог – практик

Соломонова (Каросва) Т.Р. Біля витоків літературної бібліографії на Поділлі

Трембіцька О.І., Трембіцький А.М. «Літературні вечери» Степана Риндика

Трембіцький А.А., Трембіцький А.М. «Троїсті музики» Степана Риндика

Сидорович О.А. Золоті зерна дунаєвеччини «Соняха»

Сохатюк Н. В. Дорога пам'яті, що встелена любов'ю

Фурман Ж. П. Славетний син голозубинецької землі

Лесик Т.В. Поет, публіцист, журналіст Валерій Грошко: зріє колосом творчавива

Покровка О.Б. Фотограф – літописець

Городецька Н.В. Бібліотека – музей у Рачинцях

Бондар С.О., Шпаковський С.М. Пам'ятки архітектури і містобудування Дунаєвеччини

Іваневич Л.А. До проблеми створення загальної класифікації жіночого натільного одягу українців Поділля

Панков О.І. Календарно – обрядові свята Великої Побійни

Бобрик Л. А. Народні традиції села Велика Побійна

Черняк В.В., Романюк О.М. Дивак з Дунаєвеччини

Блажевич Ю.І., Блажевич О.І. Самобутній світ сучасних дунаєвечьких народних майстринь

Єсюнін С.М. Храми Римо-Католицької церкви Дунаєвеччини за візитацією 1844 року

Лехіцька І. В. Розбудова Українська греко-католицької церкви в м. Дунаївці та Дунаєвечькому районі на початку ХХІ ст.

Блажевич Ю. І. Цілющі джерела та родовища Дунаєвеччини: минуле і сьогодні

Шинкарчук В.Ф. Медична школа в Дунаївцях у довоєнний і післявоєнний період

Муляр Н.М. Животворна Маківська перлина

Прокопчук В.С., Шинкарчук В.Ф. Вірність Гіппократовій клятві

Лісецька Л. В. Музей доктора медичних наук, професора М. П. Чорнобривого у рідних Нестерівцях

Прокопчук В.С. Обереги історичної пам'яті

Камінська А.І. Архівні документи – свідки минулого

Розділ VIII. Славетні Дунаєвеччини

Даниляк П.Г. Зигмунд Красінський та Поділля

Трембіцький А.М. Літературознавець, письменник, журналіст і політичний діяч Павло Олександрович Богацький

Григоренко О.П. Уродженці Дунаєвеччини доктори історичних наук, професори Ф.П. Шевченко і В.С. Прокопчук – видатні історики, організатори архівної справи та історико-краєзнавчих досліджень

Севастьянова Л.А. Герой Соціалістичної Праці М. М. Мазур

Конет І.М. Дмитро Іванович Мартинюк – видатний математик з Дунаєвеччини

Прокопчук В.С., Шинкарчук В.Ф. Хірург М.В. Рум'янець